УДК 336.76
Куньо О. - ст. гр. БОп – 41
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: к.е.н. Кудлак В.Я.

У сучасних умовах реформування економіки країни помітно зростає інтерес до фінансових аспектів її розвитку, зокрема до проблем становлення та функціонування фондового ринку. Враховуючи досить нестійкий стан цього сегмента фінансового ринку, важливого значення набуває дослідження механізму державного регулювання ринку. При оцінці ролі держави в економічних реформах і стимулюванні інвестиційної діяльності на фондовому ринку необхідно виходити з провідного положення теорії систем: будь-яка складна ієрархічно організована система (якою є фондовий ринок) обов'язково включає центр, що поєднує всі елементи.

Україна вступила на шлях побудови фондового ринку у той час, коли у світовій практиці сформувалися принципи та механізми державного й наддержавного регулювання фінансових ринків. Це дає нашій країні змогу не повторювати помилок, яких припускалися інші держави, а створити оптимальний механізм функціонування фондового ринку, спираючись на міжнародний досвід та національні особливості.

Аналіз сучасного стану фондового ринку України дозволив виявити основні проблеми, що стримують ефективне виконання ринком зазначеної функції, а саме:

1) низька частка капіталізації фондового ринку у ВВП. Незважаючи на значне збільшення останнім часом цього показника (з 1,9% ВВП у 1998 р. до 51,4 % ВВП у 2009 р.), вітчизняний ринок значно відстає у своєму розвитку як від ринків промислово розвинених країн, так і від тих, що розвиваються, і не відповідає потребам економіки країни. Крім того, на думку експертів, показник капіталізації ринку України є набагато завищеним (для країн, що розвиваються, середнім показником є 30% ВВП);

2) незначний обсяг торгів на вторинному ринку та обмежена кількість фондових інструментів. Зауважимо, що в останні роки спостерігається тенденція збільшення загального обсягу торгів на фондовому рику України, який у 2009 р. склав 1067,26 млрд. грн. (що на 183,87 млрд. грн. більше, ніж у 2008 р.), однак у цілому вітчизняний ринок характеризується незначним обсягом операцій. При цьому в структурі торгів (у розрізі окремих фінансових інструментів) протягом 2004-2009 років провідне місце (43-46% від загального обсягу угод) займають операції з акціями (у 2009 р. – 470,73 млрд. грн.). На другому місці - операції з векселями, частка яких у 2009 р. становила 25% від загального обсягу торгів, або 268,76 млрд. грн.;

3) суттєве переважання неорганізованого сегмента фондового ринку над організованим, що негативно позначається на його прозорості.

Останніми роками намітилася тенденція до зменшення ролі держави на світовому фінансовому ринку. Так, менш ніж 30% ринку цінних паперів країн Великої вісімки контролюються державою чи підпорядковані державним інтересам. Сьогодні приватний капітал визначає ситуацію на ринках. В останні десятиріччя депозитарна та розрахунково-клірингова діяльність стала одним із провідних видів професійної діяльності на світових ринках цінних паперів. Ця діяльність забезпечує фундамент ринку цінних паперів. Значною мірою процедури обліку, клірингу та розрахунків визначають дієвість та ефективність фондового ринку і допомагають забезпечити цілісність ринку, знизити рівень ризику та заощадити значні кошти.